

II. správa SNB
analytický odbor

Čj.: CB-0077/210 /03-89

v Praze dne 26/9 1989

Výtisk č. : 2
Přílohy : 5/12

Denní situační zpráva č. 210 /89 ze dne 26/9 1989.

K bodu 2a) :

K bodu 2b) : č. 1, 2, 3, 4, 5

K bodu 3) :

K bodu 4) :

Rozdelení:

- 1) OAI VOŠ FNU
- 2) Doma
- 3) ÚZN ~~Zničeno~~
- 4) ZNS-VS ~~Zničeno~~
- 5) ZNS-OS ~~Zničeno~~
- 6) " P ~~Zničeno~~

Náčelník II. správy SNB

plk PhDr. Karel VYKYPĚL

Výtisk číslo : 2
Počet listů : 2

K bodu 2b/ :

Rozdělovník č. 1 :

Člen přípravného výboru Společnosti pro studium demokratického socialismu /dále jen SDS/ Stanislav POŠUSTA /1928/ obdržel v polovině září dopis od představitele čs. sociální demokracie v exilu, Přemysla JANÝRA.

Obsahem dopisu je sdělení zájmu o osobní konzultaci postupu a situaci SDS s představitelem SPÚ. Při konzultaci má být projednána pozvánka na sjezd SPÚ který se má konat v Řájnu tohoto roku. JANÝR doporučuje otázku pozvání na sjezd předem konzultovat na ÚV KSČ a při konzultaci podplně zmiňnit útoky LOEWYHO na J. HÁJKU v SÜddeutsche Zeitung e Právu lidu s tím, že uvedená publicistika je v souladu s čs. oficiální propagandou. Dále JANÝR upozorňuje, že konzultant 388uskuteční kontakty s BATTĚKEM.

V další části sděluje, připravenost dodat xerox pro potřebu SDS, v jednání je dodávka laserové tiskárny. Zařízení by měla být dodána do ČSSR za základě zahraniční kapitálové účasti na některém domácím družstevním podniku jako pojistka proti zabavení.

Otázky dopravy techniky do ČSSR mají být dojednány osobně v Rakousku nebo v MLR /hotel Ráb v Györu/.

Dalším obsahem dopisu je žádost podrobné informace o vyhlídkách jednání na legalizaci organizace a o informace z jednání na ÚV KSČ.

Závěrem JANÝR žádá efektivní účast na obsahové tvorbě časopisu KORESPONDENCE a o sdělení adres, na něž by měla být KORESPONDENCE hromadně zasílána s určením k vnitřní distribuci.

Poznatek byl získán dne 21.9.1989 Pramenem č. 1, je hodnocen jako seriozní a lze jej využít v informačním toku FMV.

Jsou realizována opatření ke kontrole schůzky v MLR s cílem zjištění poznatků o dalším postupu a cilech nepřátelského prostředí.

12. odb.

ZDĚŠEN STUPEN INFORMACE	
29. srpna 1996	
DNE	PODPIS <i>Dukáček</i>
K bodu 2b/:	

Výtisk číslo : 2
Počet listů : 2

Rozdělovník - pouze GT ÚV KSČ, MV ČSSR a I. GMV ČSSR.

Herec Jiří BARTOŠKA sdělil, že se na něho dne 21.9.1989 v dopoledních hodinách obrátil telefonicky ministr zdravotnictví ČSR s. PROKOPEC a požádal jej o neodkladné osobní setkání. Po vysvětlení BARTOŠKY, že je značně časově занeprázdněn, nabídl s. PROKOPEC, že pro něj pošle osobní vozidlo, což také udělal.

V úvodu rozhovoru sdělil s. PROKOPEC Jiřímu BARTOŠKOVÉ, že s ním jedná z osobního pověření předsedy vlády ČSSR s. ADAMCE. Podnětem k jednání je dopis označovaný jako iniciativa "MOST", který je prakticky druhou fází akce "Několik vět" a vláda ČSSR je vyzývána k dialogu s nezávislými skupinami s odvoláním na již získaných 26 000 podpisů pod těkolík vět.

Běle tvrzení BARTOŠKY jej informoval s. PROKOPEC o tom, že s. ADAMEC po prostudování dopisu "MOST" považuje řadu otázek v něm obsažených za pozitivní a potřebné k řešení, avšak obává se, že kdyby přistoupil na jejich řešení, dostane se do konfliktu s "trojúhelníkem" - s. JAKEŠ, ÚV KSČ a StB a byl by zlikvidován.

Hlavním cílem rozhovoru BARTOŠKY s PROKOPCEM byla snaha s. PROKOPCE zjistit pro s. ADAMCE co vlastně autoři dopisu ve skutečnosti sledují a kam až chtějí v dalších aktivitách jít, aby měl připadnou argumentaci pro svůj další postup.

Na dotazy s. PROKOPCE údajně BARTOŠKA reagoval s tím, že on nemůže radit předsedovi vlády, jak má postupovat, že o tom se musí rozhodnout sám.

V souviselosti s tímto rozhovorem se BARTOŠKA vyjádřil, že do konce letošního roku se uskuteční v ČSSR jednání u kulatého stolu, na kterém budou nezávislé skupiny reprezentovat Václav HAVEL, Alexandr DUBČEK a kardinál TOMÁŠEK.

Poznatek byl získán dne 25.9.1989 Pramenem č. 1, částečně potvrzený i Pramenem č. 2, je hodnocen jako seriozní a lze jej využít pouze k informaci ss. GT ÚV KSČ, MV ČSSR a t. NMV ČSSR.

Jesou realizována opatření k získání dalších informací k iniciativě MOST, cílům a dalším záměrům organizátorů této iniciativy a několika vět. Dle výsledků budou přijímána další opatření.

10. odlo.

ARCHIV
Zrušený stupeň utajení (svazek)

ZRUŠEN STUPEŇ UTAJENÍ	25. srpna 1996	11
DNE	PODPIS <i>Rudolf Battěk</i>	
Rozdělovník č. 1		

Výtisk č.: 2

Počet listů: 2

K bodu 2b

Rozdělovník č. 1

Dne 25.9.1989 od 19.00 hod se v budově Vysoké školy chemicko-technologické v Praze uskutečnila celopražská Koordináční schůzka tzv. Hnutí za občanskou svobodu (HOS). Služba na vrátnici školy zajišťovala nerušený průběh schůzky. Na základě tohoto zjištění bylo rozhodnuto neprovádět aktivní bezpečnostní opatření k narušení schůzky a v 19.35 hod. byl o konání schůzky HOS informován telefonicky rektor VŠCHT doc. ing. Bohuslav DOLEŽAL, CSc., který přislíbil, že si ihned provede vlastní opatření.

Ve 20.30 hod. byla schůzka bez jakéhokoliv zásahu ukončena samotnými účastníky a tito opustili budovu VŠCHT. Při odchodu z budovy byli zadrženi Pavel NAUMANN, Jaroslava RICHTEROVÁ, Miloš ZEMAN, Jiří SKALICKÝ a Ladislav PRAŽÁK a předvedeni k podání vysvětlení na útvář VB. U jmenovaných byly zajištěny různé samizdatové materiály HOS, které byly rozdávány zjevně v průběhu schůzky. Jednalo se zejména o tištěné letáky obsehující tzv. Manifest HOS, kterých bylo u RICHTEROVÉ zajištěno 110 kusů a u ZEMANA 46 kusů. Dále byly zajištěny seznamy členů HOS.

Po provedeném výslechu, při kterém se k věci jmenovaní odmítli vyjádřit a zaujímali jednoznačně protisocialistické postoje, byli všichni postupně propuštěni.

Rudolf BATTEK se při zákroku snažil upoutat pozornost kolemjdoucích verbálními útoky na adresu zakročujících příslušníků, odmítl respektovat výzvu jménem zákona a kladl pa-

sivní odpor. Po zajištění občanského průkazu jmenovaného bylo od předvedení BATTĚKA upuštěno.

Poznatky byly získány dne 25.9.1989 Prameny č. 1 a 3, jsou pravdivé a lze je využít v informačním toku FMV.

Zajištěné materiály budou konzultovány se SV StB k prověření možnosti trestního postihu v rámci zahájeného trestního stíhání ve věci Manifestu HOS, případně k řešení ve smyslu zák. č. 150/69 Sb.

10. odb.

ARCHIV BEZPEČNOSTI
Zrušen stupeň utajení (svazku) dnem 1. 1. 2008 podle Ustanovení č. 151/2005 Sb.

Výtisk číslo : 2
Počet listů : 4

Rozdělovník č. 1 :

V současné době bylo zjištěno rozšířování do domovních poštovních schránek materiálu HOS /Hnutí za občanskou svobodu/ s názvem "Manifest Hnutí za občanskou svobodu". Celý obsah je vtěsnán na jeden list a v poštovní schránce je složený do malého formátu. "Manifest" obsahuje části : Naší tradici je demokracie, Politický pluralismus, Novou demokratickou ústavu, Obnovit právní řád, Zachránit životní prostředí, Cesty k hospodářské prosperitě, Svobodný duchovní život, Svoboda viry, Nezávislé odbory, Proti militarizaci společnosti, Národní svébytnost, Československo - součást Evropy.

Na závěr HOS vyzývá spoluobčany, aby se způsoby, které uznají za vhodné, vydali po cestě, kterou navrhuje. Mohou tak učinit nejen svým podpisem manifestu, ale i dokoliv konkrétní prací pro vítězství demokracie v naší zemi.

Za tímto účelem je možné v dolní části materiálu odstranit a vyplnit až tři malé listky, na kterých je uvedeno HOS, přihlašuji se k myšlenkám manifestu "demokracii pro všechny" a k účasti na Hnutí za občanskou svobodu, jméno, příjmení, rok narození, adresa, PSČ, telefon, datum a podpis. Listky se potom mají zaslat konkrétním osobám.

Poznatek byl získán dne 22.9.1989 Pramenem č.1,
je pravdivý a lze ho využít v informačním toku FMV.

Jsou realizována opatření k odhalení rozšiřovače a zpracovatele uvedeného materiálu. Dle výsledků budou přijata další opatření.

g. odb

ARCHIV BEZPEČNOSTI
Zrušen stupeň utajení (svazky) dnem 1. 1. 2008 podle usanovení § 157 odst. 3 zákona č. 472/2005 Sb.
145

DEMOKRACII PRO VŠECHNY

(Manifest Hnutí za občanskou svobodu)

Cílem dosáhnout k práci vpravidlo politické.

Vstupme do prostoru, k němuž lidé chovají všeobecnou nedůvěru vnuči těch, kteří ho po desítkách okupují svou diktaturou a svou nekompetentností.

Tento prostor musí být reželektivován. Politika se opět musí stát mitem výrazu a uplatnění státních zájmů společnosti.

Výsledná bilance seřaditelností existence československého státu není nedodržitelná. Zjedno v době hlubokého mravního úpadku celého společenství, zjedno v nedemokratických poměrech, v poměrech omezení národní a státní suverenity; upadáme hospodářsky a technologicky; tvůrčí potenciál společnosti je trvale dušen centrální manipulací; životní prostředí je u nás stále odpudivější; příslušníci nových a nových generací opouštějí znechucení svou vlast; naše země, když jedna z nejvyspělejších v Evropě, klesá dnes mezi nejzaostalější.

Současná moc si tuto krizi uvědomuje a určitě dříč reformy vyhlašuje a chystá. Není však schopna překročit svůj vlastní stín a zlít se svého totalitního způsobu vlády, který je nejvlastnější příčinou této krize.

Proto je nejrychlejší čas, aby do politiky vstoupila společnost sama, to znamená my všechni.

Vycházející z tohoto požadavku doby, opět o mnohaletou snahu Charly 77 pravidl popisovat poměry v naší zemi a povzbuzení práci dalších rezilenských iniciativ v Československu i v jiných zemích sovětského bloku, rozhodli jsme se ustavit Hnutí za občanskou svobodu. Chápsme je jako volné sdružení s vznikajících a žádoucímu centru nepodřízených politických skupin a klubů v různých místech naší republiky, v nichž se budou soustředovat lidé, kteří není ihostejnou budoucností naší vlasti, kteří jsou připraveni k otevřené rozpravě o všech politických otázkách, kteří respektují princip plurality a kteří jsou odhodlaní se přímo politicky angažovat, ať už pořádáním diskusních fóra na pracovištích či v obcích, prosazováním různých všeobecných i místních požadavků, usilím o nezávislosti kandidatur ve volbách do zastupitelských sborů, či jinak. Hnutí za občanskou svobodu by tedy mělo být polem svobodného projevu politické vůle občanů, a tím i prostředím kryštallisace různých konkrétně politicky a zájmově orientovaných snaž.

Jako východiska k úvahám, namýt k rozpracování či nejvšeobecnější společné principy predikujeme všem svým spoluobčanům, a tudíž i všem potenciálním účastníkům Hnutí za občanskou svobodu, několik zakladních myšlenek a cílů, na nichž jsme se zatím shodli.

1. Naši tradice je demokracie

Po strasitelných událostech našich nedávných dějin si mnoho Čechů a Slováků klade otázku, zda bylo moudré bourat Rakousko a ustavit samostatný československý stát, který – jako malá země v centru Evropy – může těžko odolávat tlakům svých mocnějších sousedů. Tito lidé zapomínají, že Masaryk a jeho spolupracovníci – Češi a Slováci – chápali vznik naší republiky jako součást epochální demokratické revoluce, směřující k Evropě jako postupně se sjednocujícímu společenství demokratických států. Jejich pojetí vycházelo z nároku moderního světa, v němž všechny člověcké sily touží po rovnoprávném uplatnění a v němž bezouhlasně mezi národy a státy ztrácí nevyhnutelné význam. Nebyla to tedy konцепce některak provinciální či šovinistická. Jakékoli trpké jsou evropské dějiny posledních desítek let, Masarykova dlouhodobá koncepce se přesto dnes potvrzuje jako smysluplná: dokádá to například proces stále hlubšího sjednocování v různosti, který už delší dobu probíhá v západní části našeho kontinentu. Velké ohrožení, ať už válečné nebo ekologické, kterému musí dnes Evropa a svět čelit, nelze však natrvalo odvrátit, bude-li se ideál demokratické jednoty napínat jen v jedné části Evropy. Proto si stane víc lidí na Západě i na Východě uvědomuje, že jedinou cestou pro naše všechny je usílovaní o panou demokracii v celé Evropě, tedy i v té její čase, v níž zjednojeme my. Jsme presvědčeni, že to je jediná možná cesta i pro Československo. Nevíme zatím, jakým způsobem se bude naše země k demokracii ubírat a jaké formy bude tato demokracie jednou mit. Pouhý návrat do

minulosti je nemožný. Přesto se však dominujeme, že ideály a hodnoty, z nichž se náš stát zrodil, a zkušenosti – dobré i nedobré, – které ve svém prvním dvacetiletí učinily, představují velké a inspirativní dědictví, o něž se lze oprít.

O čem by nám tedy mělo především jít, je skutečná demokracie. Tedy demokracie pro všechny. Demokracie jako systém založený na duchovní, politické i hospodářské pluralité a na vzájemné toleranci.

Bez celkové mravní obrody společnosti a nového rozvoje jejich tvůrčích schopností, tedy jist z nějakého úředního rozhodnutí, se žádoucí demokracie nezrodí – ale bez budování demokratických struktur se zároveň nemůže nikdy mravní a tvorba energie společnosti napino rozvinout a uplatnit. Jedno tedy musí jít ruku v ruce s druhým: občanská statečnost jednotlivců s výrobou nových společenských poměrů a struktur.

2. Politický pluralismus

Jako stoupenci svobody ducha se chceme zasazovat o to, aby žádny světový názor nebyl statem nadřazen názorom jiným a aby takové nadřazení nemělo tudíž ani oporu v ustanovení či jiných zákonech; jediným omezením teto rovnosti smysléní, respektive jeho projevu, by mělo být, že například pro ty, kteří k sami prokazatelně neužívají a omezují. Jako stoupenci demokracie jsme proti tomu, aby byla v ustanovení zakotvena vedoucí role KSC nebo jakékoli jiné politické strany či širšího sdružení organizací, jež by si privilievovala právo vystupovat za všechny. Nečiní vlastně tomu, kdo si využuje ouveru očekávání, ztratí-li je, nechť před vlastním tomu, kdo důvěru získal. Z principiálních důvodů odmítame povýšení jakékoli společenské skupiny nad skupiny jiné. Občané nesmí být rozděleni do vyšších a nižších kategorií, nomenklatura a kadrové stropy musí být zrušeny, žádny politický názor nesmí být předem kodifikován jako mérfitko způsobilosti k výkonu všechny funkce.

3. Novou demokratickou ustanovu

Z těchto zásad by měla vycházet nová československá ustanovu, která by však v jednoznačné záruce občanům rovnost před zákonem a všechna základní občanská práva, včetně práva na svobodu smysléní, projevu, shromažďování, sdružování a uplatňování politické vůle.

Tato ustanovu nesmí zpochybnovat československou státní suverenitu.

Všem občanům musí dale zaručit právo svobodné cestovat, opusit svou vlast a opět se do ní vrátit; fenomén exilu by měl tedy ztrátit smysl. Pokud je v nějakých mimorádných případech nezbytné toto právo omezit, musí být takové případu už v ustanovení jasné definovány a musí být výslovně zakázano jakýmkoliv jiným zákonem, vyhláškou či sverovolnou interpretaci tohoto omezení zneužívat. Bez vlastního souhlasu nemůže být žádny občan zbaben státního občanství.

Ustanovu by měla zavést institut referenda o některých otázkách závažného celospolečenského významu; poslat pravomocce prezidenta republiky; zavést jeho všeobecnou volbu; zřídit správní soudnictví. Nezbytné je, aby byl zřízen Ústavní soud jako nejvyšší orgán ochrany ustanovnosti.

Budoucí ustanovu by měla být sice ve svých základních principech naprostě jasná a jednoznačná, zároveň by ale měla být stručná a neměla by přemírovat zbytečných podrobností (například v oblasti struktury státní správy) svařovat možnosti dalšího využití.

Zvláštní zákon o volbách a politických organizacích, který by v duchu takto demokratické ustanovy umožňoval svobodnou politickou činnost a konkretizoval způsoby, jimiž se mohou různé typy občanské reprezentace ucházet o přízeň voličů a o účast na správě veřejných věcí, by měl být vydan současně s novou ustanovou.

Přezemýr výrazem členité kultury společnosti a přezemým zazemím jejího politického života je a vždycky byl život spolkový. Proto je třeba současně s novou ustanovou vydat i nový spolkovací

zákon, který by tuto oblast neumírtoval, ale naopak ji dovolil ožít.

Víme samozřejmě, že sebelepší ustanovu sama o sobě a automaticky skutečnou demokracii ještě nezaručí. Avšak samo prosazení demokratické ustanovy známenalo v našich poměrech nezpochybně velký krok k ní.

4. Obnovit právní řád

Právní kultura, právní vědomí i právní jistoty v naší zemi upadají. Prvním krokem k jejich povznesení by mělo být postupné přebudování celého právního řádu. Musí být zjednodušen, zpřehledněn a zbaven všech svých totálních prvků.

K tomu je třeba především, aby byl celý právní řád uveden v bezpodminečný a žádoucí užívání neumožňující soulad se zásadami Všeobecné deklarace lidských práv, kodifikovanými v paktech o lidských právech a v dalších mezinárodních normách, které náš stát už přijal formálně za své.

Je třeba nově kodifikovat trestní právo, z něhož musí být vyloučeny všechny politicky zneužitelné a demokratické ustanově odpovídající prvky, právo občanské, hospodářské i správní, a to tak, aby mezi právy individuálními a společenskými byl vyvážený vztah.

Musí být obnovena naprostá nezávislost soudů, zaručena práva obhajoby a veřejná kontrola justiční praxe. Advokacie by měla být samosprávnou organizací a obhajce by měl mít před soudem taž práva, jaká má prokurátor. Zřízením správního soudnictví by měla být funkce prokurátoru omezena na zastupování státního žaloby v trestním procesu.

Je nutné vypracovat nový projekt vězeňství, který by odpovídal moderním poznatkům a zkušenostem, převést vězeňství do civilní správy a humanizoval je. Uvězněny občan nesmí být pod rouškou převýchovy fyzicky ani duševně ponižován a pracovně využíván. Vazba by měla být uvalována na vyšetřování jen, je-li to prokazatelně nevyhnutelné, a měla by v ní být respektován princip presumpce neviny.

Upravou zákona o SNB a příslušnou výchovou by měla být všechni příslušníci SNB vedeni k tomu, aby si počinali jako občané, jejichž úkolem je ostatní chránit, a nikoli jim panovat. Bezpečnost by měla podléhat kontrole zastupitelských sborů i veřejnosti.

Státní bezpečnost, tento mohutný, obávaný, všudypřítomný a vsemocný nástroj mocenské manipulace občanů, jehož faktické působení mnichonásobně přesahuje rámec všech jeho současných pravomoci, by měla být přeměněna v nezbytnou protispionážní a protiteroristickou službu, a v důsledku toho by měla být radikálně snížen počet jejich příslušníků.

Reforma hospodářského systému bude vyžadovat důkladnou proměnu práva hospodářského. Neprůhlednou houštinu nejrůznějších zákonů a jejich novel, vyhlášek a nařízení je třeba nahradit co nejdříve, srozumitelným a pokud možno stabilním pravním kodexem, který by daval podnikům i jednotlivcům jistoty o tom, jakými pravidly se různé druhy hospodářské činnosti řídí.

Zjednodušit a humanizovat je třeba i právo sociální, bytové a především správní: občan musí být zbaven strachu z uředníku jako jakési soudobé vrchnosti a uředníci musí podléhat kontrole zastupitelských sborů i veřejnosti; je nemyslitelné, aby například poslanci národních výborů byli jen přivěsky či ozdobou jejich aparátů. Nemá-li být národní výbor pouhým výsměchem svému jménu, nemůže si jeho aparat počinat autortativně než někdejší heymannství.

5. Zachránit životní prostředí

Naši krajné a zdraví nás všechny hrozí vážné nebezpečí. Vzduch je otráven exhalacemi, vodní toky průmyslovými splaskami, půda a potraviny umělými hnojivy, naše lesy prohýbají v chemické valce, které je proti nim vedená, a jsou barbarsky ručený jako snadný zdroj surovin pro čínský průmysl zemí, které si sve lesy setí. Stále víc lidí je nuceno žít v pochmurných kasárenských sídlištích, jejichž výstavba se řídí bez zbytku opíra o davo překonanou panelovou technologii, život v těchto sídlištích pustne a plodi nové sociální problémy. Stavíme gigantické elekt

PRÁVO A SPRÁVEDLIVOST
HODS ©
HNUTÍ ZA OBČANSKOU SVOBODU

HODS ©
Hnutí za občanskou svobodu

REVUE P
NEZAVISL
POLITI
ALTERNAZI
Hnutí za občanskou svobodu

trůmy několik rozsáhlých území o jejich ekosystémy a přírodní národností průmýsl jde v plánování energetického na jednom z předních míst v Evropě. Uvítáme alespoň kandidát části stanic, která bude u nás vybudována, zároveň si však uvědomujeme, že části stanice samy o sobě situaci nevyřeší. Je třeba zasadně změnit myšlení i při v celé naší ekonomice a pochopit konečně, že z perspektivního hlediska jsou ekologicky závadné provozy i ekonomicky nejvhodnější. Než už naděláme vytvořit vlastní budoucnost a za okamžitý ekonomický efekt platit tím, že naši vnukové budou obklapeni pouští. Jsem přesvědčen, že pluralistická ekonomika – schopná pružně reagovat na zkušenosť lidí i poznání vědy – ušadní tuto revoluční změnu. Usnadní ji, ale nezaručí. Připraví muži i organizovaná a odvážná projevovaná vůle všech, kdo si uvědomují zkušenosť dnešní praxe. Při zásazích do životního prostředí je třeba přihlásit k minání obyvatel příslušné oblasti a respektovat jejich názor.

8. Cesty k hospodářské prosperitě

Naše zkušenosť učí nás, že bez plurality politické není možná ani pluralita hospodářská a že bez plurality hospodářské ekonomika země zaostává a chladne. Proto třeba taková proměna politického systému, jakou máme na myší, může otevřít dvere k opravdu radikální hospodářské reformě, která by podniky vysvoboďovala z útlaku centralní byrokracie. Podnikovou sféru lze tvořit vlivnou linijními nástroji, cílevědomou podporou perspektivních odvětví a především obnovou principu nabídky a poptávky, konkurence a peněžně-tržních vztahů.

Dominueme se, že přirozenou součástí této radikální hospodářské reformy by mělo být hledání nových forem společenského vlastnictví podniků, včetně forem samosprávných. Jsme pro rozsahu podporu družstevnictví, jsme pro pluralitu různých typů vlastnictví a rozhodování a pro takové podmínky, které by umožňovaly různým hospodářským sektům a podnikům hledat ty formy, jež by nejlépe odpovídaly jejich specifickým potřebám. Uplatňovaly by tím podnikavost, a tím i nejlépe vedy k jejich prosperitě.

Nevyhnutelná je plná obnova soukromého podnikání ve střežnosti, firmesol, malých a středních podniků, části zemědělství a v kultuře. Kdo sami zemědělci dají přednost rodině farmě či dlouhodobějšímu pronájmu půdy družstvem, tam by jim to mělo byt umožněno, protože tam budou i naděje, že jejich vlastní prospeč se promění ve svých důsledcích v prospěch celospolečenský. Bez iniciativní účasti soukromníků, malých družstev a malých samostatných podniků nelze zajistit uspokojivici služby obyvatelstvu, pestrost spotřebního zboží, rozvoj vynalezectví. Tuto sféru bude třeba velkoryso podporovat poskytováním dlouhodobých úvěrů, jakož i daňovým utevření a materiální pomocí v začátcích. Zaroveně by tu mohly vznikat nové pracovní příležitosti pro ty, kdo je budou ztracet v důsledku nezbytné redukce přebuďování administrativy i ruského nerentabilních provozů. Toto podnikání musí mít právní základnu, která zaručí, že jeho účastníci nebudu připraveni o plody své práce.

Pokud jde o velký průmysl, bude třeba ho přebudovat tak, aby v něm hledisko rentability nebylo podřízeno hlediskům politickým, jako je umělá zaměstnanost nebo preferenze plynoucí z nevhodných mezinárodních ekonomických vztahů. Československá ekonomika by se měla přirozeně včlenit do ekonomiky světové, založené na všeobecně vhodně mezinárodní dělbě práce.

7. Svobodný duchovní život

Zadny problém této země nebude vyřešen, nebude-li o něm možno na veřejnosti svobodně mluvit a psát. Duchovní život, a sdělovací prostředky jsou čínskou mozkem či nervovou sítí společnosti, totíž nastrojem jejího sebeuvědomění, ohniskem jejího poznání a sebeopoznání, mistrem, kde odkrývá i utváří svou mravní konzistence a identitu. Prvním předpokladem všech změn k lepšímu je tedy svoboda kultury v nejskrášším slova smyslu.

Přednostně by proto měly být zrušeny nejen všechny zjevné i skryté formy цензуry, ale i všechny druhé centralní manipulače této sféry. Musí být umožněno svobodné vznikání a působení nezávislých sdělovacích prostředků, nakladatelství, agentur, divadel a jiných kulturních zařízení, a to jak na bázi statní, tak na bázi družstevní a soukromé. Zadné centrální úřady či statem manipulované tvůrčí svazy nemohou omezovat duchovní projekty rozhodovat o jeho kvalitě; posoudit ho musí veřejnost. Úřady mohou pouze vytvářet kultuře i inovační a organizační podmínky, svazy mohou pouze zastupovat zaměstnanecké, pracovní či sociální zájmy svých členů. Zadny z nich nemůže mít a mít mnoho polní postavení a bránit tomu vzniku jiného.

Důkladně je třeba proměnit i celé školství, jehož současný úpadek je alarmující. Škola není zdaleka jen místem, kde se připravují mladí lidé na povolání, které národní hospodářství potřebuje, a už vůbec nemůže být prostředkem jakékoliv ideologické indoctrinace nebo modelování poddajných a samostatného myšlení neschopných obyvatel. Mělo by poskytovat skutečné všeobecné vzdělání, vychovávat svobodného ducha, dávat lidem rozdíl a pomáhat jim k mravní orientaci ve světě. Proto by i do školství měl proniknout princip nazorové i institucionální plurality. Měla by být zaručena nedotknutelnost akademické půdy, měla by být odstraněna politická hlediska při vyberu učitek, záku a posluchačů či při udělování vědeckých hodnot; všude by mělo rozhodoval jen nadání, odborná způsobilost a lidské hodnoty.

I ve vědě by mělo být umožněno vznikání různých samostatných pracovišť, výzkumných institucí, vývojových dílen, a už do továrních státem nebo jednotlivými podniky, družstvy, organizacemi či nadacemi. Naprosto svobodný pohyb lidí i myšlenek byl ve vědeckém a univerzitním světě dřívější samozřejmostí; nebudě-li opět umožněn, doplatíme na to především my sami.

8. Svoboda výří

Duchovní pluralita znamená nejen rovnost a vzájemný respekt lidí různě smyslejících, ale i jejich vzájemně respektované právo své smyslení projevovat v příslušných institucích a na veřejnosti. Plně proto podporujeme požadavek odluky církvi od státu a požadavek, aby věřící měli u nás tytož svobody, které mají v všech civilizovaných zemích. I svoboda působení mužských a ženských řeholních společenství podle jejich stálejších tradic musí být zaručena. Naboženská svoboda není jen zájemem dřívejší komunity, ale zájemem nás všech. Dokud nemůže klesat žil opravdu jako křesťan, dotud nemůže ani nikdo jiný, včetně ateisty, žít plně jako ten, kym se cítí byt. Státní dozor nad církvemi je amoralní, protože vnaší do společnosti nerovnost; část občanů podléhá pro svou víru ještě jinemu a přímo v zakoně zákotveném omezení než všichni ostatní. Povazujeme z historického hlediska za nesmírně důležité, že se v nedavné době právě katolickým takovém rozsahu postavili za práva věřících i práva občanská.

9. Nezávisle odbory

Pracující musí mít právo zakládat odbory zdola, organizovat se v nich způsobem, který sami uznají za vhodný, a vyjednávat jejich prostřednictvím své skutečné zaměstnanecké a sociální zajmy. Zkušenosť jeasně ukazuje, jak důležité je právo na pluralitu i v odborném životě. Monopolní statní rizene odbory, byly by se pokoušely pracovat sebelepě, nemohou ze same své podstaty být nicméně než jen jedním z dalších nastrojů totalitní moci. Vzhledem k tomu byly jediným záchranným útěkem všech pracujících až jediným povoleným představitelem jejich zajmů, pak už vůbec nemůže být obojím najednou. Odbory musí být nezávisle na státu i na zaměstnavatele, mají-li přitom svou pravou funkci, maje-li zdravě fungovat ekonomika a nemají-li se dál prohlubovat latentní sociální problemy.

10. Proti militarizaci společnosti

Za velmi aktuální z mnoha různých důvodů, od morálních a sociálních až po mezinárodně politické a hospodářské, považujeme podstatné zkrácení vojenské služby, zavedení náhradní služby pro občany, kterým jejich svědomí nedovoluje nosit zbraň, snížení a zvelejnění vojenského rozpočtu, humanizaci vojenské služby, zrušení všech polovojenských organizací či zákonom nepovolených ozbrojených složek a demilitarizaci výchovy dětí i občanského života celkově. Dosavadní situace v této oblasti je reliktem stalinismu. Zaroveně žádame, aby bylo zahájeno jednání o odchodu sovětských jednotek z Československa. Argument, že zde musí být kvůli strategické rovnovaze, neužíváme, neboť to byly právě tyto jednotky, které strategickou rovnovahu svým příchodem porušily a které dnes přispívají k asymetrii ve stále konvenčních sil v Evropě, kterou sama Varšavská smlouva znava.

11. Národní sveštnost

Československo vzniklo jako první společný a zároveň vlastní stát dvou přibuzných národů, Čechů a Slováků, a zaroveně jako stát s velkými národnostními menšinami. Před dvaceti lety se stalo pravem federaci. Dominueme se však, že tato federace ztratí smysl, zustane-li natrvalo jen pouhou administrativní formou centralistické a nedemokratické možnosti. Federalizovanou totalitu musí nahradit federace demokratická, prokize jen ona může fungovat jako nezmanipulovatelný výraz všech našich národů ke společnému státnímu životu a umožňovat jim zároveň vskutku svobodný rozvoj, vymáhající z jejich autentických říz. Úsilí o demokratickou pluralitu by mělo být provázeno zlepšením porozumění pro přirozenou oddiskost společenských struktur, jak se bude projevovat v obou národních republikách i v životě menšin.

Demokratický vztah většiny k národnostním menšinám žijícím v Československu, tj. k Maďarům, Polákům, Němcům a Rusinům, by se měl vyznačovat daleko hlubším respektem k tomu, jaké práva tyto menšiny samy žádají, a ke způsobům, jakimi je samy například. Občanům romské a židovské národnosti je třeba přiznat etnickou individualitu a práva z toho vyplývající.

Naš novodobý stát má nemálo trpkých zkušeností s nedostatkem úcty k národnostním rozdílům, a už tento nedostatek projevuje na sám nebo státy, které ho obklapovaly. Už proto by měl mit pro národnostní otázky větší smysl, než jaký dnes má vůnou systému, který v něm panuje.

12. Československo – součást Evropy

Cestu Československa k demokracii chápeme jako integrální součást širšího procesu, který v různé intenzitě a v různých podobách probíhá dnes ve většině zemí sovětského bloku. Ostatně se začínají hlasit ke svým svobodám a vlády si začínají uvědomovat, že se totální systém dostává do slepé uličky.

Tento proces ovšem nespoujeme se snahou nasilně rozbit svazky, které mezi našimi zeměmi zůstaly historicky vznikly, ale s plánem proměnit je ve svazky rovněž demokratické, založené na rovnoprávnosti a plném respektu k vůli a zájmu všech zúčastněných. Nesmíme tedy k destabilizaci, nejistotě a sváru, ale naopak k prokonání pozůstatků stalinistické imperialistické politiky. Zaroveně namíříme o rozdíl s dědictvím studené války, s tradiční politikou rovnoprávnosti zájmu dvou velmoci v Evropě a s pochybným přesvědčením, že jedine, co lze dělat pro mír, je upevňovat status quo. Trvalý a pravý mír může být založen pouze na vzájemně duvěre světových národů a demokratických států. Tato duvera se ovšem nezrodí v kabinetech diplomatických vyjednávání. Tam se může proměnit do konkrétních výsledků, zrodí-li se a rovněž nejdříve v evropské společnosti jako celku. A to se může stát jen tehdy, až se začnou lidé konkrétně, prakticky a každodenně přesvědčovat o tom, že roste respekt k právům občanů i národu – a to především v té půli Evropy, kde ho dosud bylo nejmeně jen za toho předpokladu se stane realní demokratická integrace Evropy.

Naše usilí o demokracii není tedy, jak patrné, namířeno proti zadnímu státu či národu, ale chce být naopak součástí dlouhého zápasu o opravdové porozumění, neplodnou důvěrou a stále intenzitnější spoluprací všech. Tady zápasu, který by měl vystartovat s toho, co T. G. Masaryk kdysi nazval „člověčenstvím“ jako průlomovým všecíkem.

Nejsme utopiste ani natičeli a všechno dobré, že přes noc se Československo demokratickým a prosperujícím státem nestane. Před námi všemi je ještě mnoho nelehké práce. Její začátek vypadá už dele odkladat, nežle už na nic čekat. Příliš mnoho nebezpečných rvaček se stane nad soudobou civilizaci a příliš hluboka je krize, v níž se ocitá naše vlast, než abychom si mohli dovolit takový přepych.

Využívame všechny své spojenci, aby se způsobily, které uznají sami za nejvhodnější, vydali po čestě, kterou navrhujeme. Mohou tak učinit nejen svým podpisem tohoto manifestu, ale jakoukoliv konkrétní prací pro vlivzství demokracie v naší zemi.

V Praze, Brně a Bratislavě 15. října 1988

Kontakt s Hnutím za občanskou svobodu lze navázat a podpis jeho úvodního manifestu lze oznámit mezi jinými na tyto adresy:

Rudolf Batték, Křížkova 78, 186 00 Praha 8
Václav Benda, Karlovo náměstí 18, 120 00 Praha 2
Jan Carnogurský, Adlerova 10, 800 00 Bratislava-Dúbravka
Tomáš Hradilek, Zahradní 392, 751 31 Lipník nad Bečvou
Jiří Kantorek, Xaveriova 13, 150 00 Praha 5
Jan Kožík, Pionýrů 59, 169 00 Praha 6
Ladislav Lis, Šiškova 1228, 182 00 Praha 8
Anna Marvanová, Jeronýmová 2, 130 00 Praha 3
Pavel Nauman, Špalová 24, 162 00 Praha 8
Jaroslav Šabata, Chorazová 3, 602 00 Brno
Jan Štern, Bělečká 2846, 141 00 Praha 4

HNUŤÍ ZA OBČANSKOU SVOBODU

hlašuji se k myšlenkám manifestu "Demokracii pro všechny" a k účasti Hnutí za občanskou svobodu.

Jméno, příjmení .....
k narodení .....

Adresa vč.PSC .....
Telefon .....
Datum.....

HNUŤÍ ZA OBČANSKOU SVOBODU

Přihlašuji se k myšlenkám manifestu "Demokracii pro všechny" a k účasti na Hnutí za občanskou svobodu.

Jméno, příjmení .....

Rok narodení .....
Adresa vč.PSC .....
Telefon .....
Datum.....

HNUŤÍ ZA OBČANSKOU SVOBODU

Přihlašuji se k myšlenkám manifestu "Demokracii pro všechny" a k účasti na Hnutí za občanskou svobodu.

Jméno, příjmení .....

Rok narodení .....
Adresa vč.PSC .....
Telefon .....
Datum.....

147

Výtisk číslo : 2
Počet listů : 2

Rozdělovník č. 1 - pro informaci gen. tajemníka ÚV KSČ,
ministra vnitra ČSSR a I. náměstka
ministra vnitra ČSSR.

Náměstek ministra kultury ČSR s. JELÍNEK prosadil u legislativní komise, která připravuje návrh nové ústavy, aby řešení církevně-politických otázek bylo převedeno do výlučné kompetence republikových orgánů.

S přihlédnutím k současnemu vývoji, kdy se snaží různé nelegální struktury zneužít procesu přestavby a demokratizace společnosti, se jeví jako nezbytné zachovat federální orgán s taxativním vymezením jeho pravomoci vůči republikovým orgánům v oblasti církevní politiky, který bude důsledně a jednotně uplatňovat církevní politiku strany v podmírkách ČSSR.

V současné době se rovněž množí signály, že SVC MK ČSR v čele se soudruhem JELÍNKEM se snaží vytvářet podmínky k podstatnému rozšíření prostoru především pro řím. kat. církev, často v rozporu se strategickou linií strany. Jeho přístup je pozitivně hodnocen ze strany hierarchie řím. kat. církve, která prohlašuje, že je vhodnou a manipulovatelnou osobou k postupnému prosazení vlastních požadavků.

Poznatek byl získán dne 29.9.1989 Pramenem č. 3
a navazuje na DSZ č. 208 II. S SNB ze dne 22.9.1989.
Podle poznatku získaného Pramenem č. 3 bude dne
29.9.1989 projednáván PÚV KSČ návrh nové ústavy ČSSR.

9. od b

ARCHIV BEZPEČNOSTNÍCH ZNAKŮ
Zrušen stupeň utajení (svazku) dnem 1. 1. 2008 podle ustanovení § 157 odst. 3 zák. č. 472/2005 Sb.